

Nota

Poperinge, Priesterstraat 13
Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	4
2.3	Impactbepaling	5
2.4	Bepalingen van de maatregelen	7
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	7
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	8
3	Programma van Maatregelen	8

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Poperinge, Priesterstraat 13
Ligging	Priesterstraat 13, Poperinge, West-Vlaanderen
Kadaster	Poperinge, Afdeling 1, Sectie F, Perceel 1111E
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021- 0756
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (ID 18336)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen bvba

Actoren

Auteur	Delphine Saelens
Betrokken actoren	Robrecht Vanoverbeke, Ann-Sophie De Witte
Betrokken derden	/

Plangebied

Oppervlakte plangebied	194 m ²
Kartering gewestplan	woongebied

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Tijdens het proefputtenonderzoek werden diverse archeologische sporen aangesneden. Enerzijds dateren deze in de late middeleeuwen, anderzijds was er ook een sporenensemble met een jongere datering.

In werkput 1 werden de oudste sporen en vondsten aangetroffen, namelijk uit de late middeleeuwen. Het aardewerk dat in de vulling van de kuilen in het westen van de werkput aangetroffen werd, dateert in de late middeleeuwen. Het materiaal betreft voornamelijk huisraad of gebruiksaardewerk. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het hier winningskuilen die nadien werden opgevuld met (huishoud)afval, een typisch achtererffnomen in laatmiddeleeuwse steden. Dergelijke kuilen met gelijkaardig vondstmateriaal werden ook aangetroffen bij het archeologische onderzoek in de Casselstraat te Poperinge¹. Aangezien de Ferrariskaart enkel bebouwing weergeeft langsheen de Priesterstraat, kunnen deze kuilen vermoedelijk toegeschreven worden aan de woonstructuren langs deze straat in het noorden. Het zuidelijke deel van het perceel (het effectieve plangebied nu) was niet bebouwd en werd namelijk deels ingenomen door de Hondsgracht. Het noordelijke deel van het plangebied werd dan vermoedelijk enkel ingenomen door achtererf fenomenen van de bewoning langsheen de Priesterstraat, op het perceel ten noorden van het plangebied.

In het oostelijke deel van werkput 1 dateren de muur en vloertje uit een jongere periode. Op basis van de gebruikte bouwmaterialen en het historische kaartmateriaal uit de 19^e eeuw (Plan 1) kunnen deze restanten aan de bebouwing in deze eerder recente periode worden gerelateerd. In de puinvulling boven het vloertje werden enkele glazen flessen gerecupereerd uit de 19^e – 20^e eeuw, wat deze datering bevestigt.

In werkput 2 werden enerzijds resten van een kelder aangetroffen. Gezien de structuur betreft het vermoedelijk een waterkelder die mogelijk te relateren aan de voormalige brouwerij ter hoogte van de site. Ook de ronde fundering in vlak 1 kan vermoedelijk gerelateerd worden aan de voormalige brouwerij. Deze diende dan voor vermoedelijk voor het opstellen van een eerder zware machine, pal bovenop de watervoorziening. Overige restanten zijn van deze brouwerij niet gekend. Historische bronnen vermeldden een brouwerij in de Hondstraat, brouwerij Van Eecke. Deze zou in de eerste wereldoorlog vernield zijn geweest.²

---

¹ VANDEPLASSCHE & KREKELBERGH 2016

² Anon n.d.

Plan 1: Plangebied op Atlas der Buurtwegen, ca. 1840, met de weergegeven bebouwing.³ (analoog; 1:20.000; 13.10.2021)

Figuur 1: Foto ter hoogte van Brouwerij Van Eecke, Poperinge Hondstraat 1940.⁴

³ GEOPUNT 2021a

⁴ Anon n.d.

De overige muurresten (S2001 en S2004) die niet onmiddellijk aan de waterkelder te relateren zijn, dateren vermoedelijk uit de late 18^e eeuw en betreffen een oudere bouwfase dan de kelder. S2001 dateert sowieso van na de demping van de Hondsgracht, aangezien deze zich er pal bovenop bevindt. Op basis van het historische kaartmateriaal wordt de demping van de gracht en dus ook het optrekken van de eerste woonstructuren aan het einde van de 18^e eeuw of begin van de 19^e eeuw gesitueerd

Bij de uitbreiding van werkput 2 in zuidelijke richting zuiden werden enkele grachtlagen aangesneden die te linken zijn aan de verwachte Hondsgracht. Het profiel toonde een verschuiving van de lagen in zuidelijke richting, in de richting van de Hondstraat. Enkele humeuze lagen kunnen gerelateerd worden aan actieve fasen van de Hondsgracht. De gracht was minstens tot 2,5 m onder het maaiveld aanwezig, maar reikt naar alle waarschijnlijkheid dieper. De gelaagdheid in zuidelijke richting doet vermoeden dat de Hondsgracht zich ook grotendeels onder de huidige Hondstraat bevindt en dat ter hoogte van werkput 2 de noordelijke kant of oever van de gracht werd aangesneden. Het vondstmateriaal uit deze grachtlagen is voornamelijk in de postmiddeleeuwse periode te dateren, namelijk tussen de 16^e en 18^e eeuw. Deze einddatum komt overeen met de gegevens omtrent de demping van de gracht.

Opmerkelijk is de vondst van een zegelmatrijs. Deze zegelmatrijs werd aangetroffen op de grens van S2006 en S2007, in de actieve grachtfasen dus. De zegelstempel kan toegewezen worden aan de Augustijnenabdij. Zowel in Zonnebeke als Ieper bevond zich een Augustijnenabdij. De abdijen werden afgeschaft bij de Franse Revolutie, op het einde van de 18^e eeuw. Dit komt overeen met de datering van de gracht, in de 18^e eeuw. Vermoedelijk is de zegelstempel bij de afschaffing van de abdij in de gracht terecht gekomen.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Het proefputtenonderzoek heeft aangetoond dat binnen het plangebied archeologische sporen vanaf de late middeleeuwen (in het noorden) en recenter (in het zuiden) aanwezig zijn. In het zuiden werd de verwachte Hondsgracht wel degelijk aangetroffen in de vorm van enkele actieve grachtlagen en enkele dempingslagen die gerelateerd zijn aan het bouwrijp maken van het terrein. Hierboven werden na demping enkele bouwstructuren uit de late 18^e eeuw en jongere perioden opgetrokken.

In het noorden van het terrein (werkput 1) werd enerzijds een vloerniveau van een jongere bouwfase aangesneden (19^e eeuw) en anderzijds enkele kuilen met (huishoud)afval die in de late middeleeuwen gedateerd kunnen worden. Deze kuilen zijn te relateren aan afvalkuilen en achtererffenenomenen uit de late middeleeuwen. Aan de hand van het kaartmateriaal kan vastgesteld worden dat tot de 18^e eeuw enkel de percelen langsheen de Priesterstraat bewoond waren. De achtererffenenomenen zijn dus toe te schrijven aan de bebouwing van de Priesterstraat. Het zuidelijke deel van het plangebied werd namelijk nog ingenomen door de Hondsgracht.

Samenvattend kan gesteld worden dat over een deel van het plangebied het bodemarchief verstoord is door funderingen en kelders uit 18^e en 19^e eeuw. Enkel diepere sporen worden verwacht vanaf de late middeleeuwen. Daarnaast kon de loop van de Hondsgracht bevestigd worden in het zuidelijke deel van het terrein. De datering van de dempingslagen van de Hondsgracht komt overeen met de historische data, namelijk 18^e eeuw. De grachtlagen bevinden zich tot minstens 2,5 m onder het maaiveld. Oudere sporen worden ter hoogte van de voormalige gracht dan ook niet verwacht.

2.3 Impactbepaling

Op het zuidelijke lot zal een woning worden gebouwd. Het noordelijke lot is reeds bebouwd (Priesterstraat 13) en wordt verder niet meegenomen in de plannen van de initiatiefnemer. Dit wordt dan ook niet ontwikkeld en slechts administratief afgesplitst van het te ontwikkelen deel.⁵

Bij opmaak van de archeologienota waren de exacte ingrepen omtrent de funderingen nog niet gekend. Op heden zijn de stabiliteitsstudies uitgevoerd en zijn de finale funderingsplannen gekend (Figuur 2). Er wordt gewerkt met een algemene betonplaat met sleuffunderingen. Er wordt niet gewerkt met funderingspalen. De sleuffunderingen worden voorzien aan de randen van de nieuwe bouw. De nulpas van de nieuwe bouw bevindt zich op 20,40 m TAW. Het huidige maaiveld ligt op 20 tot +20,10 m TAW in het zuiden van het terrein en ca. 20 m TAW in het noorden. De nulpas situeert zich bijgevolg 30 tot 40 cm boven het huidige maaiveld.

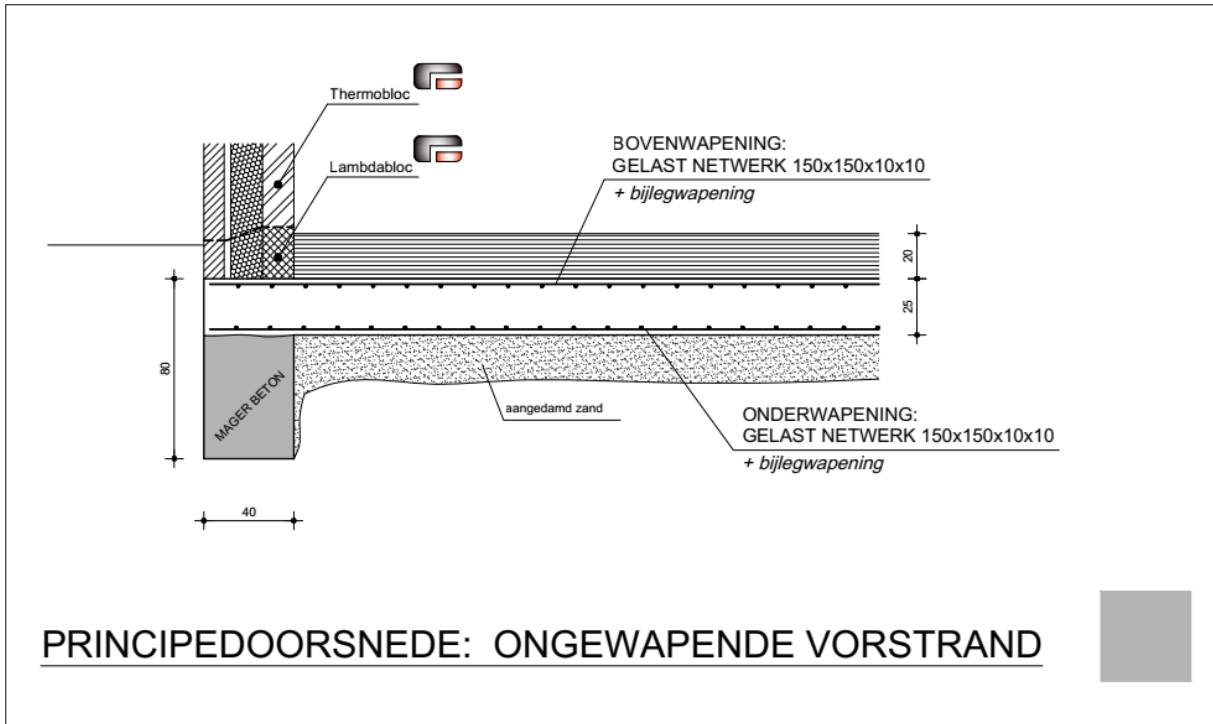
De verstoringsdiepte van de sleuffunderingen (ongewapende vorstrand, verstijvingsbalken) bedraagt ca. 100 cm onder het toekomstige nulpeil (Figuur 3 - Figuur 5). Bijgevolg bedraagt de maximale verstoring ca. 70 cm ten opzichte van het huidige maaiveld. De verstoringsdiepte ter hoogte van het niveau vloerniveau bedraagt ca. 65 cm, ofwel ca. 35 cm onder het huidige maaiveld (Figuur 3 - Figuur 5).

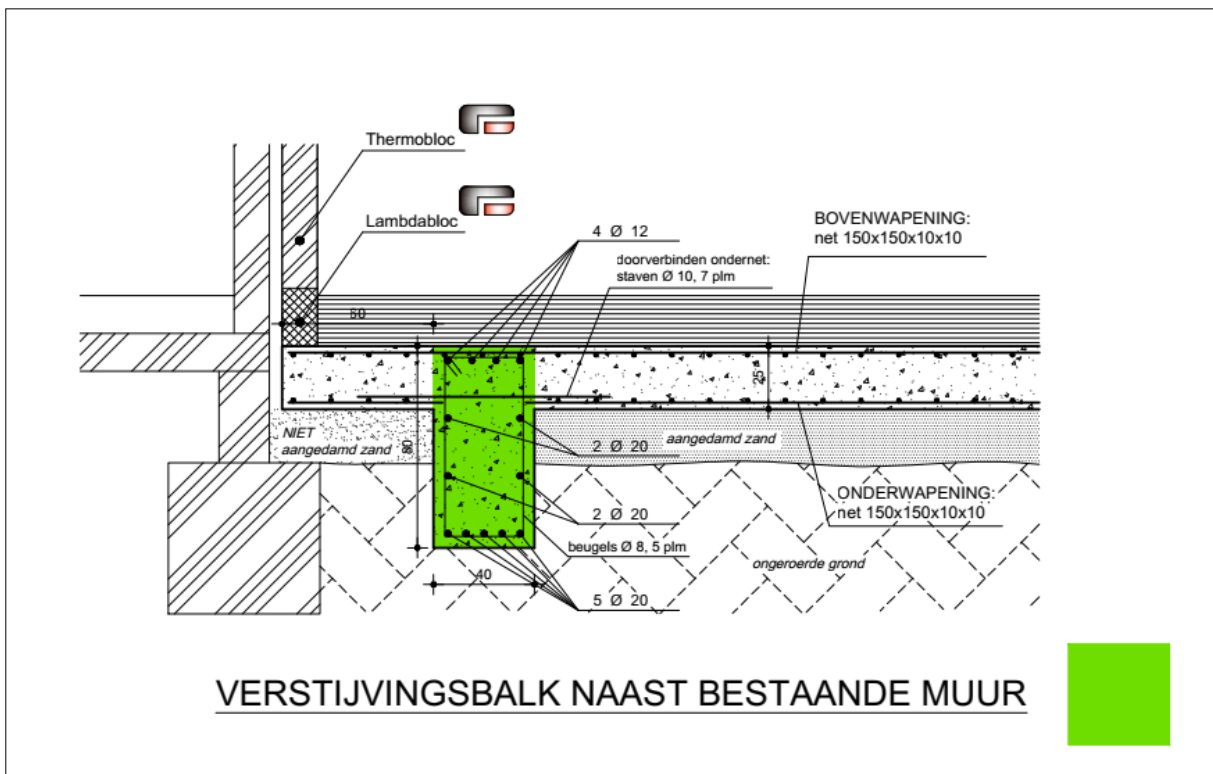
Figuur 2: Funderingsplan met in donkergrijs, groen en rood de funderingsbalken.⁶

⁵ DE HERDT 2021

⁶ Plan initiatiefnemer.

Figuur 3: Doorsnede vorstrand⁷

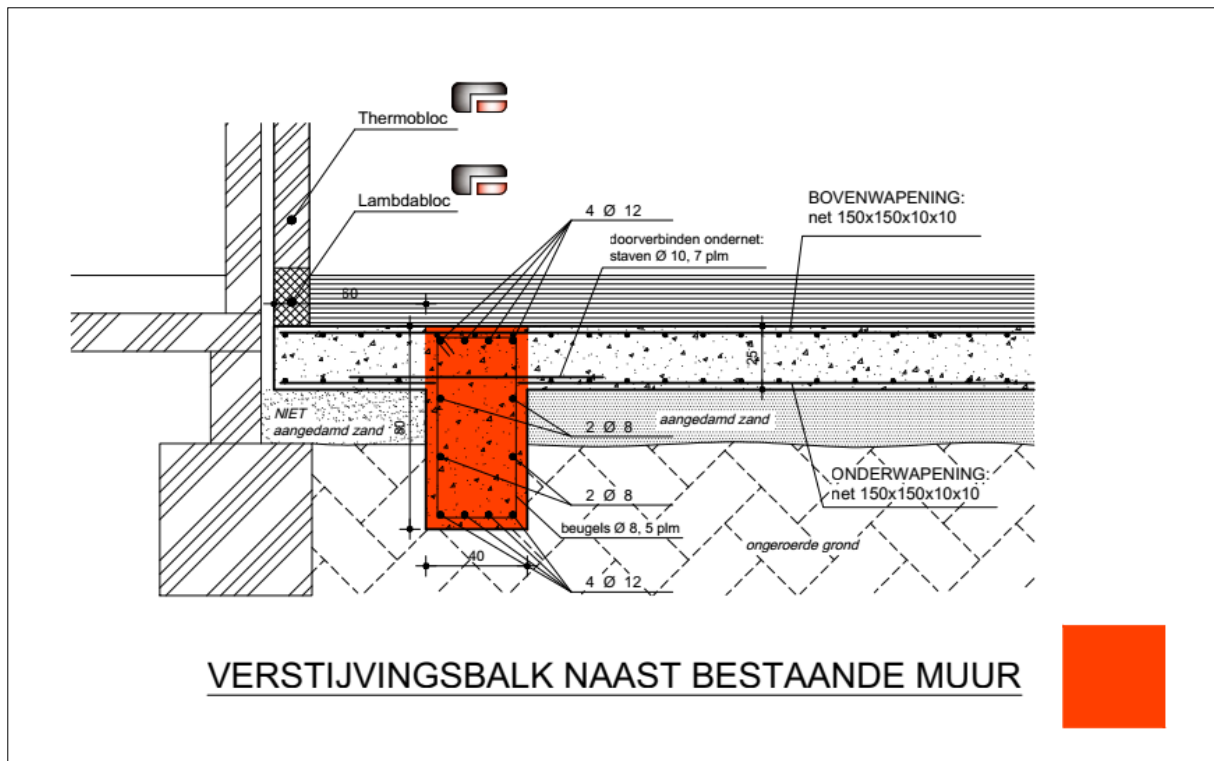

Figuur 4: doorsnede verstijvingsbalk 1.⁸

⁷ Plan initiatiefnemer.

⁸ Plan initiatiefnemer.

Figuur 5: Doorsnede verstijvbalk 2.⁹

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Tijdens het proefputtenonderzoek aan de Priesterstraat te Poperinge werden verschillende archeologische sporen en structuren aangesneden. Er is bijgevolg wel degelijk een archeologische site aanwezig binnen het onderzoeksterrein.

De meeste sporen zijn toe te schrijven aan verschillende bouwfases uit de late 18^e en 19^e eeuw, waarvan onder andere een waterkelder, een vloerniveau en meerdere muurtjes. In het noorden werden op een dieper niveau enkele laatmiddeleeuwse kuilen aangetroffen en in het zuiden werden enkele lagen van de Hondsgracht herkend. Deze kuilen en de Hondsgracht bevinden zich op een dieper niveau onder het maaiveld.

Het kennispotentieel van deze kuilen en muren is laag tot matig in te schatten. Er worden geen oudere sporen verwacht in het zuidelijke deel van het plangebied wegens de aanwezigheid van de voormalige gracht. Er worden enkel sporen van na de demping verwacht (vanaf het eind van de 18^e eeuw), alsook sporen behorende tot de Hondsgracht zelf. In het noorden van het plangebied worden laatmiddeleeuwse en recentere achtererffenen verwacht. De historische bebouwing situeerde zich namelijk langs de Priesterstraat en niet op het huidige plangebied. Ook hier is het kennispotentieel eerder laag te noemen gezien de hoofdbewoning zich langs de Priesterstraat situeerde. Er zijn reeds verschillende achtererffenen geregistreerd in de historische stadskern van Poperinge, waarbij dit fenomeen reeds uitvoerig onderzocht werd. Het kennispotentieel ter hoogte van de Hondsgracht zelf is wel hoog aangezien deze nog nooit volledig gedocumenteerd is kunnen worden.

⁹ Plan initiatiefnemer.

In kader van de nieuwbouw wordt de volledige oppervlakte voorzien van een betonvloer die rust op vorstranden. Deze vorstranden zijn 40 cm breed en worden tot aangelegd tot een diepte van 100 cm onder de nulpas, wat overeenkomt met 70 cm onder maaiveld. Deze ingreep is echter zeer lokaal, lineair en smal. Hierdoor is kenniswinst bij verder vooronderzoek niet aanwezig. De opbouw van de vloer is in totaal 65 cm. Met een nulpas die een 40tal cm boven het huidige maaiveld ligt, komt dit neer op een bodemverstoring van slechts 25 tot 30 cm.

De archeologische waarden die verstoord worden door deze werken betreffen enkel de 18^e- en 19^e- eeuwse sporen gerelateerd aan de historische bebouwing op het terrein. De laatmiddeleeuwse sporen zullen niet geraakt worden door de geplande werken. Ook de Hondsgrecht kan in het kader van de geplande ingrepen niet verder bestudeerd worden. De vooropgestelde vraagstelling omtrent de Hondsgrecht kon ingelost worden. Deze werd vastgesteld in het zuiden van het terrein en loopt verder door in zuidelijke richting, onder de huidige Hondstraat. De maximale kenniswinst binnen het kader van de geplande werken is bijgevolg reeds bereikt tijdens dit proefputtenonderzoek..

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek is er voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon bovendien ook voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹⁰ is een verder onderzoek (opgraving), binnen het kader van de geplande ingrepen, niet aangewezen.

De waarde van het archeologische ensemble dat verstoord wordt bij de geplande werken is te beperkt waardoor bij vervolgonderzoek geen kenniswinst meer te behalen is. De dieperliggende sporen kunnen bovendien in situ bewaard worden. Er wordt dan ook geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Dit advies werd doorgesproken met Jan Decorte (Archeo7) die het eens was met deze besluitvorming.

3 Programma van Maatregelen

N.v.t.

---

¹⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3